

OSNOVNE KARAKTERISTIKE ŠPP-a "BOSANSKO-PODRINJSKO"

GEOGRAFSKI POLOŽAJ BOSANSKO-PODRINJSKOG ŠPP-a

Š.P.P "Bosansko-podrinjsko" locirano je u jugoistočnom dijelu između 18°30' do 19°01' istočne geografske dužine i 43°34' do 43°46' sjeverne geografske širine Geografskog koordinantnog sistema (Lon/Lat). Navedene koordinate su krajnje tačke područja od zapada prema istoku i od juga prema sjeveru počevši od Bosanske međe na lokalitetu Bogdani NV 1326 m najzapadnije tačke na tromeđi Konjičkog ŠPP i granice entiteta do naselja Milanovići NV 885 m. Južna granica područja prolazi preko naselja Filipovići NV 420 m, a najsjevernija tačka je u kanjonu rijeke Prače do Golih Strana NV 630 m. Najviša tačka područja nalazi se na vrhu Borovac na planini Jahorini NV 1750 m, a najniža na rijeci Drini NV 342 m. Ovo se odnosi na sadašnje granice dijela područja koji je ostao na teritoriji FBiH.

Područje zauzima dijelove planinskih masiva Treskavice, Jahorine, Romanije i Kovač planine, a graniči sa granicom entiteta RS cijelom dužinom počevši od sjevera sa Jahorina-Pale i Sjemeč-Rogatica, na istoku sa Novim Goraždem kojim upravlja Vučevica-Čajniče, na jugu sa Maglić-Foča i Zelengora-Kalinovik, a na zapadu sa Kantonom Sarajevo Trnovskim ŠPP-om.

POVRŠINE I GOSPODARSKE KARAKTERISTIKE

ŠPP „Bosansko-podrinjsko“ u svom sastavu ima sljedeće gospodarske jedinice:

- 01 „Potkozara“
- 02 „Kolunska rijeka“
- 03 „Osanica“
- 04 „Prača“

Ukupne površine 24.896,90 ha šuma i šumskog zemljišta, kojim gospodari ŠPP „Bosansko – podrinjske šume“ d.o.o. Goražde.

Kategorija šuma i šumskog zemljišta	Površina u ha
Visoke šume sa prirodnom obnovom (1000)	6.856,76
Visoke degradirane šume (2000)	2.682,80
Šumski zasadi (kulture) (3000)	1.423,17
Izdanačke šume (4000)	7.395,58
Šibljiaci unutar pojasa šuma (5000)	391,00
Goleti unutar pojasa šuma (6000)	482,00
Neproductivne površine u pogledu šumarstva (7000)	376,62
Uzurpacije (8000)	170,18
Minirane površine	5.118,79
Ukupno	24.896,90

OROGRAFSKE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

Prema ekološko-vegetacijskoj rejonizaciji BiH ŠPP "Bosansko-podrinjsko" smješteno je pretežno u prelazno ilirsko-mezijijskoj oblasti u gornjem drinskom području goraždansko-fočanskog rejona na 96% površine i u oblasti unutrašnjih dinarida na području jugoistočno bosanskog područja trnovskog rejona na 4% površine. Područje zahvata jugoistočne dijelove planine Jahorina u sjeverozapadnom dijelu ŠPP-a, a jugoistočni dio se rasprostire dolinom rijeke Drina. U topografskom smislu područje pripada brdskom i planinskom pojasu a manjim dijelom nizinskom pojasu sa jako izraženim orografskim oblicima i apsolutnim visinama od 342 do 1750 m n. v. Najviša kota područja je na Borovcu (1750 m) a najniža u dolini rijeke Drine (342 m).

HIDROGRAFSKE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

Obilje površinskih voda ovisi o geološkom sastavu, na ovome području uslovljava obilje površinskih voda u vidu izvora koji formiraju manje i veće potoke i rijeke. Svi vodotoci područja ulijevaju se u rijeku Drinu i pripadaju crnomorskom slivnom području. Glavni vodotoci su rijeke Prača, Osanica, Kolunska rijeka i Drina.

KLIMATSKE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

ŠPP se prostire na jugoistočno-bosanskom području (Goraždansko-Fočanski i Trnovski rejon), u gornjem drinskom području i manjim dijelom u oblasti unutarnjih Dinarida sa različitim režimima padavina, vjetrova i temperaturama zraka unutar svakog od područja. Na ovome ŠPP-u prevladavaju dva posebna klimata i to: Umjereno-kontinentalna i dolinsko kotlinska klima u nižim dijelovima i u višim ima karakter planinske klime sa prijelaznim klimatskim osobinama između ova dva tipa.

GEOMORFOLOŠKE KARAKTERISTIKE PODRUČJA

Geomorfološke karakteristike ŠPP-a se razlikuju u navedena dva ekološko-vegetacijska područja. Veći dio područja koji leži u gornjem drinskom području karakteriše planinski reljef ispresjecan vodotocima, a uglavnom je izgrađen iz paleozojskih pješčara i škriljaca. U dolinama rijeke se nalaze recentne aluvijalne ravni i stare diluvijalne terase. Dio ŠPP-a koji leži na jugoistočno bosanskom području trnovskog rejona u geomorfološkom pogledu isprepleten je visokoplaninskim masivima koji su izgrađeni uglavnom od verfenskih sedimenata (glinaca i pješčara), paleozojskih sedimenata (pješčara, škriljaca i rožnjaka) te od krečnjaka.

GEOLOŠKA PODLOGA

U geološkom pogledu najveći dio područja pripada geološkim formacijama škriljaca sa kvarcom i sericitom u višim predjelima, a u nižim škriljavi pješčari i znatno manje rožnjaci porijeklom iz karbona (*Paleozoika*). Iz Permo-Trijasa (*Paleozoik-Mezozoik*) na ovom području su najzastupljeniji glinoviti škriljci, kvarcni i liskunoviti pješčari.

Iz Trijasa (*Mezozoik*) Donji Trijas karakterišu feldspatski pješčari, glinoviti škriljci i glinoviti pješčari, a Srednji Trijas jedri krečnjaci i rožnjaci.

VEGETACIJA

Na razvoj i zastupljenost pojedinih šumskih zajednica imaju utjecaj geografski položaj, orografija terena i klima. Vertikalno zoniranje visokih šuma ovoga područja počinje sa šumama sladuna i cera (*Quercetum frainetto-cerris*), iznad kojeg su na toplijim položajima razvijene šume hrasta kitnjaka (*Quercetum petraeae montanum*), šume kitnjaka i cera (*Quercion petraeae-cerris*), brdska šuma bukve (*Fagetum montanum*) i sekundarne šume bukve u pojasu šuma bukve i jele sa smrčom, bukva i jela sa smrčom (*Abieti Fagetum illrycum*) i subalpinske šume bukve (*Aceri-Fagetum subalpinum*), u kojima je zastupljen češće i planinski javor (*Acer heldreichii*). Za recentne fluvisole karakteristične su fitocenoze vrba (*Salicetum*) i topola (*Populetum*), a u nekim dijelovima šume crne johe (*Alnetum glutinosae*), odnosno sive johe (*Alnetum incanae*).

DRVNA ZALIHA I SJEČIVI ETAT

Ukupna drvena zaliha s kojom gospodari JP „Bosansko-podrinjske šume“ iznosi **3.659.068,80 m³** od čega **četinari čine 244.375,93 m³**, a lišćari **3.414.692,87 m³**.

Godišnji sječivi etat iznosi **49.985,00 m³**.

(ŠGO za ŠPP „Bosansko-podrinjsko“ za razdoblje 2017-2026 god.)

PRIKAZ DRVNE ZALIHE I ETATA ZA ŠPP „BOSANSKO-PODRINJSKO“

	Drvena zaliha	Sječivi etat		Zapreminski prirast	
		Ukupni	Godišnji	Ukupni	Po ha
Četinari	244.375,93	31.000	3.100	8.704,38	0,4785
Lišćari	3.414.692,87	468.850	46.885	78.664,88	4,3240
Ukupni	3.659.068,80	499.850	49.985	87.369,26	4,8025

PRIKAZ DRVNIH ZALIHA PO UŽIM KATEGORIJAMA ŠUMA

Uža kategorija šuma	Površian (ha)	Vrsta drveća	Drvena zaliha (m ³)	Prirast (m ³ /ha)	Prirast ukupno (m ³)
<i>Visoke šume bukve, primarne i sekundarne</i>	7.104,13	Četinari	15.372,00	0,075	434,422
		Lišćari	1.658.613,95	5,109	29.661,029
		Ukupno	1.673.985,95	5,184	30.095,451
<i>Šume bukve jele i smrče</i>	511,52	Četinari	41.003,04	2,149	823,727
		Lišćari	63.864,41	2,915	1.117,203
		Ukupno	104.867,45	5,064	1.940,931
<i>Šume hrastova.</i>	553,47	Četinari	533,94	0,063	32,893
		Lišćari	102.152,04	3,229	1.691,727
		Ukupno	102.685,97	3,292	1.724,62
<i>Visoke degradirane šume bukve.</i>	2.735,75	Četinari	1.086,62	0,015	29,688
		Lišćari	447.728,85	4,279	8.555,989
		Ukupno	448.815,47	4,294	8.585,676
<i>Visoke degradirane šume hrastova</i>	800,71	Četinari	440,75	0,038	26,113
		Lišćari	99.389,89	2,656	1.815,172
		Ukupno	99.830,64	2,694	1.841,284
<i>Šumski zasadi (kulture), na staništu šuma bukve</i>	602,38	Četinari	52.936,65	5,329	2.039,989
		Lišćari	21.042,66	1,094	418,624
		Ukupno	73.979,31	6,422	2.458,613
<i>Šumski zasadi (kulture), u pojasu šuma bukve, jele i smrče.</i>	236,80	Četinari	22.116,37	8,952	973,492
		Lišćari	7.655,54	0,798	86,731
		Ukupno	29.771,91	9,75	1.060,222
<i>Šumski zasadi (kulture), u pojasu šuma hrastova</i>	952,51	Četinari	106.998,59	5,378	4.118,375
		Lišćari	22.152,18	1,063	814,083
		Ukupno	129.150,77	6,441	4.932,458
<i>Izdanačke šume bukve, primarne i sekundarne</i>	4.656,02	Četinari	1.617,72	0,02	76,052
		Lišćari	581.305,61	4,90	19.079,71
		Ukupno	582.923,33	4,919	19.155,762
<i>Izdanačke šume hrastova</i>	4.479,28	Četinari	1.933,52	0,036	121,977
		Lišćari	403.649,04	4,177	14.179,975
		Ukupno	405.582,55	4,213	14.301,952
<i>Izdanačke šume nepodesne za gospodarenje.</i>	58,11	Četinari			
		Lišćari	1.284,08	1,067	61,995
		Ukupno	1.284,08	1,067	61,995

OBIM ŠUMSKO-UZGOJNIH RADOVA ZA 10 GODINA

Planirana vrsta radova za 10 godina	ha
Pošumljavanje i popunjavanje prir. podmlatka	213,8
Popunjavanje sadnje	43,1
Njega zasada (kultura) prosječno sve faze	273,9
Njega prirodnog podmlatka	187,3

CILJEVI GOSPODARANJE ŠUMAMA

OPĆI CILJEVI GOSPODARANJA

Opći ciljevi za sve državne šume na području FBiH dugoročnog su karaktera i proističu iz ozakonjenih naučno uspostavljenih principa kontinuiteta gospodarenja, koji uključuju potrebe društva za proizvodima iz i od šume i njezinih komponenti od kojih su po (V. Matiću) produkcijskog i ekonomskog i socijalnog karaktera najvažniji:

a. Formiranje takvog sastava šuma koje će kontinuirano davati ujednačene prirodne prinose po količini i kvalitetu.

b. Ostvarivanje **trajno** što većeg prinosa šuma koji će zadovoljavati potrebe društva, odnosno tržišta, kako u pogledu vrste drveta, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda uz prethodno ispunjavanje principa navedenih pod c. i d.

c. Očuvanje i jačanje biološke raznolikosti (biodiverziteta) šume, odnosno multifunkcionalnog pristupu u pogledu gospodarenja šumama tj. jačanja njenih privrednih i općekorisnih funkcija.

d. Rehabilitacija i obnavljanje degradiranih šumskih ekosistema i potsticanje revitalizacije ugroženih vrsta kroz razvoj i implementaciju planova gospodarenja.

e. Obezbjedenje uvjeta za veću produktivnost rada u oblasti gajenja, iskorištavanja i zaštite šuma primjenom adekvatnih sistema gospodarenja.

f. Ostvarivanje što boljih ekonomskih efekata sada i u budućnosti primjenom suvremenih metoda i sredstava rada u skladu sa prethodno navedenim ciljevima.

TEHNIČKI CILJEVI GOSPODARENJA

Princip kontinuiteta gospodarenja u vezi sa stabilnom i dugoročnom politikom kao i regulativom namjene zemljišta koji se baziraju na održanju šumskih ekosistema zahtijeva provođenje niza biotehničkih mjera i aktivnosti. Ove aktivnosti ne mogu biti jedinstvene za sve šume ŠPP-a zbog različitih zahtjeva pojedinih tipova šuma, nego će se planirati za uže ekološko-proizvodne klasifikacijske jedinice, gazdinske klase, koje su osnovne jedinice planiranja, a koje se preliminarno formiraju na bazi pedološko-tipoloških podataka, prije početka taksacijskih snimanja, vrši se njihova eventualna korekcija u toku snimanja i nakon detaljnog razmatranja usvajaju u konačnoj formi.

Tehnički cilj gazdinske klase određen je kada su kompletirani sljedeći elementi:

□ ako je odabrana vrsta ili vrste drveća i njihov omjer smjese koje odgovaraju ekološkim uvjetima staništa;

□ odabran sistem gospodarenja zasnovan na naučnim postavkama;

□ utvrđena optimalna (normalna) drvna zaliha po veličini i debljinskoj strukturi, ako je primijenjen sistem prebornih i skupinasto prebornih sječa;

□ utvrđena dužina planskog produkcijskog perioda po vrstama drveća i načinu prorjeđivanja ako se radi o šumama sastavljenih od jednodobnih sastojina, te ako se

primjenjuje sistem skupinastih sječa ili sistem čistih sječa na površinama koje se ne mogu prirodno obnoviti.

UGROŽENOST ŠUMA

U smislu važećeg pravilnika pod ugroženošću šuma podrazumijevaju se štetni utjecaji na šumu od bolesti biljnog porijekla, štetočina, emisije štetnih agenasa, požara, čovjeka i dr.

U ovome dijelu ŠPO daje se kratak sažetak materije koja će se detaljno obraditi u planu zaštite šuma gdje će se iznijeti uzročnici koji ugrožavaju šumske ekosisteme i predvidjeti mjere prevencije i suzbijanja. Na ovome području mogu se izdvojiti dva, između naprijed navedenih faktora koji ozbiljnije ugrožavaju šume, a to su šumski požari, štetočine i štete od čovjeka. Šumski požari su najučestaliji u šumskim borovim kulturama. Obzirom na sastav vrsta i konfiguraciju terena. Zabilježen je jak napad potkornjaka u odjelu 20 G.J. "Podkozara" u 2013.godini. Ugroženost šuma od čovjeka se najviše manifestira uzurpiranjem i krčenjem kao i bespravnim sječama. Ostali vidovi šteta su takođe prisutni ali se kreću u granicama prosjeka BiH.

Neorganiziranost i slabo provođenje zakonskih mjera kažnjavanja ovakvih vrsta prijestupnika kod nadležnih sudova, socijalno-društveni aspekt cjelokupnog dešavanja, dodatno usložnjava ovaj problem i automatski ga podiže na veći nivo isključivo regionalnog karaktera koji zahtjeva animiranje cjelokupnog društva u njegovom rješavanju.

ENDEMIČNE, UGROŽENE I RIJETKE VRSTE NA „BOSANSKO-PODRINJSKOM“ ŠPP-U

Prema Crvenoj listi flore FBiH i Konvencijom o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih biljaka i životinja (CITES) na "Bosansko-podrinjskom" šumskoprivrednom području iz Elaborata o šumama visoke zaštitne vrijednosti u narednoj tablici navedeni su taksoni koji se tretiraju kao ugroženi:

Stanje flore zaštićenih područja	
<i>Nomen latina</i>	Narodno ime vrste
<i>Iris reichenbachii</i> Heuffel var. <i>bosniaca</i> G. Beck	Bosanska perunika
<i>Lilium bosniacum</i> (G. Beck) G. Beck Fritch	bosanski ljiljan
<i>Lilium martagon</i> L.	Ljiljan zlatan
<i>Cyclamen purpurascens</i> Mill.	Ciklama, klobučac
<i>Hepatica nobilis</i> Schreb.	Jetrenka
<i>Corydalis ochroleuca</i> Koch subsp. <i>leiosperma</i> (Conr.) Hayek	Blijedožuta mlađa
<i>Tulipa sylvestris</i> L.	Žuti tulipan
<i>Dianthus petraeus</i> Waldst. & Kit. ssp. <i>petraeus</i>	Stjenoviti karanfil, karanfil krasa
<i>Silene sendtneri</i> Boiss.	Sendtnerova pušina
<i>Telekia speciosa</i> (Schreb.) Baumg.	Žuti kolotoč, ognjica
<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.	Vunasti naprstak, pustikara
<i>Acer heldreichii</i> Orph. ex Boiss.	Gorski javor
<i>Corylus colurna</i> L.	Mečja lijeska
<i>Orchis</i> spp.	Orhideje prema CITES konvenciji

Na ovom ŠPP-u nalaze se još neke invazivne vrste i vrste sa Crne i osmatračke liste na koje u narednom uređajnom periodu treba obratiti pažnju i uvesti u evidenciju. Te vrste su date u narednim tabelarnim pregledima:

Crna i osmatračka lista	
<i>Nomen latina</i>	Narodno ime vrste
<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	Ambrozija
<i>Phytolacca americana</i>	Golub bobica
<i>Impatiens parvifolia</i>	Sitnocvjetni neditrak
<i>Solidago gigantea</i>	Velika zlatnica
<i>Reynoutria japonica</i>	Japanski pridvornik
<i>Impatiens glandulifera</i>	Neditrak
<i>Amorpha fruticosa</i>	Cvitnjača
<i>Ailanthus altissima</i> Mill.	Pajasen
<i>Acer negundo</i> L.	Javor pajavac
<i>Fraxinus americana</i> L.	Američki bijeli jasen
<i>Fraxinus pennsylvanica</i> L.	Pensilvanski jasen
Invazivne vrste	
<i>Nomen latina</i>	Narodno ime vrste
<i>Ambrosia artemisiifolia</i> L.	Ambrozija
<i>Phytolacca americana</i> L.	Golub bobica
<i>Impatiens parviflora</i> D. C.	Neditrak
<i>Solidago gigantea</i> Aiton.	Velika zlatnica
<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Japanski pridvornik
<i>Impatiens glandulifera</i> Royle.	Neditrak
<i>Amorpha fruticosa</i> L.	Cvitnjača

Ovo nisu jedine vrste na koje treba obratiti pažnju. I na sve ostale biljne vrste koje se javljaju na ovom području, vrste drveća, grmlja, prizemne flore, mahovine i lišajevе, treba također obratiti pažnju, da ne bi slučajno radnjama koje provodimo tokom gospodarenja, doveli njihovu prisutnost, opstanak i brojnost u stanje pred nestanak ili znatno smanjenje.

STANJE KOMUNIKACIJA OTVORENOST

Stepen otvorenosti područja i gospodarskih jedinica u doba uređivanja šuma utvrđen je sljedećim postupkom:

Na kartama razmjere 1:10 000 koje su korištene pri snimanju taksacijskih podataka izvršena je korekcija približno ucrtanih putnih pravaca, te snimanje svih javnih šumskih i lokalnih puteva svih kategorija unutar područja GPS-om i svi podaci digitalnom tehnikom prenijeti na istu podlogu, a zatim su označeni svi putevi koji direktno ili posredno otvaraju šume i šumska zemljišta.

GIS tehnikom izmjerene su dužine puteva koji direktno otvaraju šire kategorije šuma ili ih tangiraju do najvećeg rastojanja od ruba šume cca. 100 m tako da se dobije direktna otvorenost u odnosu na ukupnu otvorenost područja u m/ha ili u km/1000 ha.

Iz ukupne dužine puteva izdvojeni su i posebno prikazani svi putevi koji otvaraju:

- Visoke šume,
- Izdanačke šume,
- Neobrasle produktivne površine,
- Sva produktivna šumska zemljišta.

PLAN KORIŠTENJA NEDRVNIH ŠUMSKIH PROIZVODA

U planovima iskorištavanja šuma koji su donošeni u protekloj šumskoprivrednoj osnovi navedene su mogućnosti korištenja ovih šumskih proizvoda bez ostvarenja prihoda od istih. Zakon o šumama (član 37 st. 1) predviđa da korisnik šuma i može uzgajati i iskorištavati nedrvne šumske proizvode i odobriti drugim pravnim i fizičkim licima njihovo iskorištavanje u obimu i na mjestima koja su određena u šumskoprivrednoj osnovi. U tu svrhu dok se ne donese novi pravilnik prema važećem Zakonu koristit će se Pravilnik o uzgoju iskorištavanju, sakupljanju i prometu sekundarnih šumskih proizvoda ("Služb. novine FBiH", br. 66/05). Kantonalna uprava za šumarstvo i korisnik šuma u okviru svojih nadležnosti trebali bi pristupiti donošenju certifikata za sakupljanje i korištenje ljekovitog, jestivog i aromatskog bilja u skladu sa međunarodnim standardima ISS-MAP (International Standard for Sustainable Collection of Medicinal and Aromatic Plants) koji bi se trebali primjenjivati u budućnosti i početi koristiti ovu vrstu proizvoda sa ciljem povećanja ukupnog prihoda, čime će se smanjivati udio primarnih proizvoda i poboljšati stanje šuma.

Na temelju navedenih činjenica, i po osnovu dosadašnjih saznanja o zastupljenosti vrsta ljekovitog bilja, (pedološko-tipološki komentari i publikacija Održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatskog šumskog bilja), može se zaključiti da područje obiluje ovim nedrvnim šumskim proizvodima. Pored toga navodimo i mogućnost korištenja gljiva i mineralnih sirovina. Za nedrvne šumske proizvode, daje se procjena i planiranje prihoda, uz primjenu mjera i ograničenja iz čl. 12 danog Pravilnika.

1.Ljekovito bilje: Zastupljenije vrste na ovome području iz domena herbalne medicine i komercijalnog karaktera su:

Pasjakovina (*Rhamnus* sp.), bijela imela (*Viscum album* L.), bazga-zova (*Sambucus nigra* L.), zdravica, milogled (*Sanicula europaea* L.), stolisnik (*Achillea millefolium* L.), velebilje (*Atropa belladonna* L.), kiselica (*Oxalis acetosella* L.) majčina dušica (*Thymus serpyllum* L.), kantarion-ranjenik (*Hypericum perforatum* L.), plućnjak (*Pulmonaria officinalis* L.), glog (*Crataegus* sp.), brđanka (*Arnica montana* L.), medvjede grožđe, medvjетка (*Arctostaphylos uva ursi* L.), lazarkinja mirišljava (*Asperula odorata* L.), bršljan (*Hedera helix* L.), poljska preslica (*Equisetum arvense* L.), mravičac (*Origanum vulgare* L.), bokvice (*Plantago* sp.), kleka (*Juniperus communis* L.), jarebika (*Sorbus aucuparia* L.), breza (*Betula verrucosa* Erth.), lipe (*Tilia* sp.), divlje ruže (*Rosae* sp), malina (*Rubus idaeus* L.), kupine (*Rubus fruticosus*). Između ovih i drugih vrsta, čiji se areal prostire u okviru ovoga područja ne planira se prihod za naredno uređajno razdoblje.

2.Šumski plodovi: Malina (*Rubus idaeus* L.), smreka (*Juniperus communis* L.), lijeska (*Corylus avellana* L.), glog (*Crataegus* sp.), borovnica (*Vaccinium myrtillus* L.), divlja jabuka (*Malus silvestris* Mill.), divlja kruška (*Pyrus communis* L.), trnjina (*Prunus spinosa* L.), kupina (*Rubus fruticosus*), jagoda (*Fragaria vesca* L.), divlje ruže (*Rosae* sp.), crvena ribizla (*Ribes rubrum* L.), jarebika (*Sorbus aucuparia* L.). Prikupljanjem ove vrste sekundarnih proizvoda ne planira se prihod za naredno uređajno razdoblje.

3.Jestive gljive: komercijalne vrste koje se mogu prikupljati na ovome području su: Vrganj (*Boletus edulis* Bull.), blagva (*Amanita caesarea* Pers.), rujnica (*Lactarius deliciosus* S.F.Gray), mliječnica (*Lactarius piperatus* Pers.), bukovača (*Pleurotus ostreatus* P.Kumm.), smrčak (*Morchella esculenta* Fr.), pečurka (*Psaliota campestris* Karst.). Prihod od gljiva ne planira se za naredno uređajno razdoblje. Navedene vrste realizator ŠPO može uzgajati i iskorištavati (sakupljati), odnosno odobriti drugim pravnim ili fizičkim licima uz naknadu za njihovo iskorištavanje u obimu i na mjestima koje će se propisati posebnim aktom.

Za navedene sekundarne šumske proizvode pod 1., 2. i 3. Ne planira se prihod za naredno uređajno razdoblje.

Za naredno uređajno razdoblje treba izraditi program za korištenje ljekobilja, šumskih plodova i gljiva investicije 20000 KM ili 2000 KM godišnje.

4. Minerali: Član 34 st. 4 Zakona o šumama koji se odnosi na korištenje nedrvenih šumskih proizvoda kojim je obuhvaćena omogućuje pravnom licu koje gospodari šumama i šumskim tlima ovoga područja da za vlastite potrebe koristi mineralne sirovine na lokalitetima predviđenim ŠPO i godišnjim planovima realizacije osnove u svrhu izgradnje i održavanja šumske transportne infrastrukture. Ova zakonska odredba ugrađuje se u ŠPO koja važi za naredno uređajno razdoblje.

5. Paša u šumi: na ŠPP-u "Bosansko-podrinjsko" će se regulirati prema odredbama Zakona o šumama (član 32). Ovom ŠPO zabranjuje se paša u visokim šumama sa prirodnom obnovom, šumskim zasadima ispod taksacijske granice i u izdanačkim šumama predviđenim za prevođenje u viši uzgojni oblik indirektnom konverzijom u stadiju fruktifikacije i formiranja podmlatka. Procijenjeni prihod od šumske paše i postavljanja pčelinjaka za naredno uređajno razdoblje ne planira se.

Napomena: Prihode od navedenih nedrvenih šumskih proizvoda gospodarsko društvo planira realizirati putem naknada i šumskih taksu prema važećem cjenniku i neće se neposredno angažirati na sakupljanju ovih proizvoda.

6. Lovstvo: na Š.P.P. "Bosansko-podrinjsko" organizirana su slijedeća lovačka društva: LD "Biserna"- Lovište Borovac - Goražde, LD "Grebak" Lovište Grebak – Foča FBiH, LD "Dr Zahid Čaušević" Lovište Rasoha – Pale FBiH, Lovište "Vražalice" – gazduje „Bijela voda“ d.o.o. Pale FBiH.

Podatke o površini ostalih lovišta na kojima se vrši gospodarenje kao i o kapacitetima divljači ne posjedujemo, niti pravni osnov formiranja lovišta, također ni uvid u eventualne Lovnogospodarske osnove za koje su navodno izrađene LPO, koje su u fazi usvajanja.